

חולין דף ק"י

אם צולה כחל מותר רק לקורעו
שלא שתי ועבר

הגמרא דנה באופן הכשרת כחל לאכילה.
והביאה שרב נחמן השיב לילתא אשתו
שכנגד מה שהתורה אסרה בשר בחלב התירה כחל, וצווה לטבחיו שיצלה
לה כחל. כעת שואלת הגמרא, הרי שנינו שצריך ל'קורעו'? עונה הגמרא
שזה כשמבשל בקדירה ולא כשצולה. שואלת הגמרא, והרי שנינו
'שבשלו' משמע רק דיעבד אבל לא לכתחלה? עונה הגמרא, הוא הדין
שאפילו לכתחלה מותר, ושנה לשון זו אגב מה ששנה לגבי בישול.

רב והאיסור שנהגו בכחל

כשעלה רבי אלעזר מבבל מצא את זעירי.
שאלו, האם יש כאן מי ששנה לרב כחל
שבשלו בלא קריעה אסור באכילה? אמרו בני המקום לרבי אלעזר
שרב יצחק בר אבודימי שנאה. אמר לו, אני לא שניתי לו כחל כל עיקר
לאיסור⁶⁶⁸, ורב שאסר 'בקעה מצא וגדר בה גדר', כלומר: ראה שהיו
מזלזלים באיסור בשר בחלב, והחמיר עליהן. שרב איקלע לטטלפוש,
שמע אשה שאמרה לחבירתה 'כמה חלב צריכים בשביל לבשל רבע
ליטרא בשר?' אמר, מכאן שאינם יודעים את הלכות בשר בחלב! ולכן
אסר להם כחל. ואומרת הגמרא, שכך שנה רב כהנא שרב יצחק אמר
לרבי אלעזר לא שניתי לו כל עיקר. אבל רבי יוסי בר אבא שנה, שרב
יצחק אמר לרבי אלעזר אני שניתי לו כחל של מניקה שיש בדדיה הרבה
חלב כנוס, וכיון שרבי חייא היה מחודד מאוד חשב שיבינו מפלפולו
שאין אסור אלא מניקה.

רבין ורב יצחק בר יוסף הזדמנו לביתו של רב פפי. הביאו לפניו תבשיל
של כחל. רב יצחק בר יוסף אכל, רבין לא אכל. אמר אביי, 'רבין
תכלא'⁶⁶⁹, מדוע לא אכל? הרי אשתו של רב פפי בתו של רבי יצחק
נפחא, ורבי יצחק נפחא זהיר במעשים טובים. אם לא היה שומע מבית

668 בין כחל מניקה ובין כחל שאינה מניקה. רש"י.

669 פירש"י כאן: שכול קובר את בנו. וע"י באורך בקונטרס בית אהרן יא עמ' שצ"ד, שהאריך בביאור העניין.
והביאמה הסברים. ובשם הר"ן ז"ל בדרשותיו כ' עה"פ אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה' ומתורתך תלמדנו שע"י
צדות מכיר האמת על מרי', והתורה נקנית בקבלת יסורין (אבות פ"ו ה'), וזה שתמה אביי דאבין תכלא הלומד
תורה מתוך צער דוח תורה חשובה ומקובלת ומרוצה להקב"ה, וע"י תורה ביסורין ודאי מכיר האמת כנ"ל. לימא
כי הא מילתא בתמי' ע"ש.

חמיו לא היה עושה. בסורא כלל לא אכלו כחל, אפילו צלי ואפילו קרעו, ובפומבדיתא אכלו כחל.

רמי בר תמרי חמיו של רמי בר דיקולי מפומבדיתא, הזדמן לסורא בערב יום איסור

כיפור. כל העם הוציאו את הכחל שברשותם וזרקום, ובא הוא ואכלם. הביאוהו לפני רב חסדא, ושאלו מדוע עשית כן? אמר לו, אני מגיע ממקומו של רב יהודה שהתיר את הכחל באכילה. אמר לו, האם אינך יודע את מה ששנינו 'נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם'? אמר לו, אכלתי חוץ לתחום. שאלו ומהיכן היו לך שם עצים? אמר לו, הבערתי בחרצנים שמצאתי אצל היקבים. שאלו, ואולי הם מיין נסך? אמר לו, עברו עליהם כבר שנים עשר חדש, והם מותרים.⁶⁷⁰ שאלו, ומדוע לא חשש לגזול? אמר לו, ניכר שהבעלים התייאשו מהם, שכן ראיתי שגדלו בהם 'חילפי' מחמת שנרקבו, וממילא משמע שלבעלים לא היה אכפת שיתקלקלו. ראה רב חסדא שהוא לא מניח תפילין, שאלו מדוע אינך מניח תפילין? אמר לו, שיש לו מחלת מעיים. וכן אמר רב יהודה, מי שהוא חולה במעייו פטור מן התפילין, מפני שצריך לחלצם תדיר. עוד שאלו מדוע אין לו חוטי ציצית בטליתו? אמר לו, שהיא טלית שאולה, ואמר רב יהודה טלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית.

אי קיום מצוות עשה שמתן שכרן בצידן
תוך כדי כך, הביאו לפניו, אדם שלא רצה לכבד את אביו ואמו, כפתוהו על העמוד להלקותו.⁶⁷¹ אמר להם, הניחו לו, שכן שנינו בברייתא, כל מצות עשה שמתן שכרה בצדה אין בית דין שלמטה מוזהרין עליה. שלכך פירש מתן שכרה, לומר: שאם לא יקיימנה עונשו שלא יטול שכר, ובמצוות כיבוד הורים מתן שכרה בצדה, שנאמר: "למען יאריכון ימך". אמר לו, ניכר בכך שאתה חריף ביותר! אמר לו, אם היית במקומות של רב יהודה, הייתי מראה לך חריפות.

670 ששנינו בע"ז (לד.) 'לחים אסורין יבשין מותרין, ואלו הם לחים: כל שנים עשר חדש'. רש"י.

671 כדתניא (כתובות פו.): במה דברים אמורים דארבעים ותו לא? במצות לא תעשה, שכבר נעשית העבירה, אבל מצות עשה שלפניו ואינו רוצה לקיימה, כגון אומרין לו 'עשה סוכה' ואינו עושה, 'עשה לולב' ואינו עושה – מכין אותו עד שתצא נפשו. רש"י.

בישול כבד האם הדם שנפלט אוסר
את שאר התבשיל

אמר אביי לרב ספרא, כשתעלה לארץ
ישראל, שאל את החכמים האם אתם נוהגים

לבשל כבד בקדרה? כשעלה רב ספרא מצא את רבי זריקא ושאלו כן,
ואמר לו, אני בשלתי כבד לרבי אמי ואכלו. כשבא רב ספרא לאביי,
סיפר לו מה ששמע. אמר לו אביי, דבר זה ברור לי שבשעת הבישול
אינה בולעת את הדם שנפלט ממנה כיון שבאותו זמן נפלט ממנה דם
אחר ובאותו זמן אינה יכולה גם לבלוע. אבל השאלה הייתה האם הדם
שיוצא ממנה אוסר בשר שהתבשל עמה? שאלו, מדוע ברור לו לגבי
הכבד, שמצינו במשנה שכבד אינו נאסר בבישול, הרי באותה משנה
שנינו שהכבד אוסר, משמע שהם שיוצא ממנה בבישול אוסר את שאר
התבשיל? אמר לו, אין משם ראייה שיתכן והמשנה מדברת בכבד של
איסור כגון טרפה. וכוונת המשנה, שהמבשל כבד של איסור, התבשיל
נאסר משום שבולע את שמנונית האיסור. ואם בישל כבד כשר עם
טרפה אינו נאסר, כין שבאותו זמן הוא פולט ואינו בולע. ואני שאלתי
כשמבשל כבר של היתר עם בשר של היתר, האם הולכים אחר הכבד
עצמו וכיון שעיקרו דם והוא מותר גם מה שיוצא ממנו אינו אוסר. או
שכל זמן שבתוכו אינו אוסר, אבל כשנפלט ממנו כן אוסר את שאר
התבשיל?

חליטת כבד

שכשעלה, שוב מצא את רבי זריקא ושאלו
את מה שהסתפק אביי. אמר לו, גם בזה אין

ספק, שכן פעם אחת אני וינאי בנו של רבי אמי הזדמנו לבית יהודה בנו
של דרבי שמעון בן פזי, והביאו לנו הקנה עם כל המחובר לו: הריאה
והלב וכבד, וכולן נתבשלו יחד, ואכלנו. הקשה רב אשי ויש אומרים
רבי שמואל מזרוקיניא, אין משם ראייה שיתכן ופי הקנה היה חוץ לקדרה
והדם יצא דרכו מחוץ לקדירה ולא לתוך התבשיל? או שיתכן ובשלו את
הכבד קודם לכן בנפרד, וממילא כבר לא יצא ממנו דם, ודמו המובלע
בתוכו מותר כל זמן שלא יצא. שכן רב הונא היה חולטו בחומץ ורב נחמן
חלטו ברותחים כדי שלא יפלוט דם ויוכל לבשל בקדירה?